

Komşunuza iyilik ediniz

Hayrunnisâ Hanım: “Bazı komşularım var; bir tabak yemek götürdüğümde, ‘Biz fakir miyiz?’ diyor, yanlış değerlendiriyor. Bazıları da alınıyor, güceniyor; nasıl davranalım? Komşular arası dengeyi nasıl gözetmeliyiz? Komşuluk ilişkileri nasıl olmalıdır?”

KOMŞULAR ARASINDA

Komşularla ilgili hak ve hukûka riâyet etmek dînimizin önde gelen emirlerinden. Hem Kitabımız Kur’ân’da, hem de hadis-i şeriflerde bu konuda bir hayli uyarı buluruz. Bediüzzaman’ın ifadesiyle de komşuluk, mü’minleri birbirine bağlayan sıfat-ı masumedendir.¹

Hiç şüphesiz komşularımızla huy, karakter, mîzaç, anlayış, kavrayış, görgü, görenek, dindarlık ve sâir hususlarda aynı çizgide buluşmayabiliriz. Bilhassa günümüz şehir hayatında farklı düzeyde, farklı inanç yapısında, farklı kültür, görgü ve alışkanlıklara ve farklı ekonomik yapıya sahip komşularla bir araya gelmek mümkün olabiliyor. Atalarımız her ne kadar, “Ev alma, komşu al” diye uyarmışlarsa da, komşu tercihi yapmak her zaman pek mümkün olmayabiliyor.

Hangi durumda olursa olsun, zaten dinimizde tavsiye edilen gönül zenginliğini her zaman yaşamak ve komşumuzla iyi geçinmek, komşumuzla asgarî ortak yönlerimizde birleşmek, onu kusurları için hor görmemek ve onun hakkını gözetmek bize düşüyor. Dinimizin bu inceliğini yaşayışımızla göstermek, karşı taraf hangi kültürden gelmiş olursa olsun, onun da bize iyi davranmasını ve bizi sevmesini sağlayacaktır.

Şüphesiz komşuluk sadece yemek götürmekten ibaret kalmamalı. Genel çerçevede komşularımıza iyi davranmak ve onları kötülüklerimizden emîn kılmak bize komşuluk sevabı kazandırması açısından yeterli olur. Eğer fazladan bir iyilik yapmak için tercih yapmamız söz konusu olursa; “yakınlık-uzaklık” veya “akrabâlık-uzak akrabâlık” tarzında yaptığımız bir sıralama Kur’ân’a da uygun olur.

KOMŞUNUZA İYİLİK EDİNİZ

Konu ile ilgili âyet ve hadisleri inceleyelim:

* “Anne ve babaya iyilik edin. Akrabaya, yetimlere, fakîrlere, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaş, yolcuya, eliniz ve emriniz altında bulunan kimselere iyilik edin. Muhakkak Allah kibirli olanı ve böbürleneni sevmez.”²

* “Evden önce komşu, yoldan önce arkadaş, yolculuktan önce azık gelir.”³

* “Cebrâîl (as) bana komşu hakkında o kadar çok tavsiyede bulundu ki, komşuyu komşuya mirasçı kılacak zannettim.”⁴

* “Haramdan titizlikle kaçın ki, insanların en çok ibâdet edeni olasın. Kanaat sahibi ol ki, insanların en çok şükredeni olasın. Kendin için istediğini diğer insanlar için de iste ki, olgun mü’min olasın. Sana komşu olana güzel davran ki, tam Müslüman olasın. Az gül; çünkü çok gülmek kalbi öldürür.”⁵

KOMŞULARIN HAKLARI

* “Üç tür komşu vardır: Bunlardan birinin bir hakkı vardır. Bu, komşulardan en az hak sahibi olanıdır. Diğerinin iki hakkı vardır. Diğerinin de üç hakkı vardır.

Bir hakkı olan komşu: Müşrik komşudur. Bunda yalnız komşuluk hakkı vardır.

İki hakkı olan komşu: Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm’ın hakkı ve hem de komşuluk hakkı vardır.

Üç hakkı olan komşu: Akraba olan Müslüman komşudur. Bunda hem İslâm’ın hakkı, hem akrabalık hakkı, hem de komşuluk hakkı vardır.”⁶

* “Allah huzurunda ilk dâvâlaşacak olan, birbirlerinin hakkını gözetmeyen iki komşudur.”⁷

* “Nice komşular vardır ki, Kıyamet gününde komşusunun yakasına yapışacak ve şöyle diyecektir: “Yâ Rabbi, bu benim yüzüme kapısını kapadı ve iyiliğini benden esirgedi.”⁸

KOMŞUNUN HAYIRLISI

* “Allah katında arkadaşın hayırlısı arkadaşına en hayırlı olandır. Komşunun hayırlısı da, komşusuna en hayırlı olandır.”⁹

* “Ben Allah ve Resulünün sizi sevmesini istiyorum. Bunun için şu üç şeyi yapın:

- 1- Size emanet edilene riayet edin.
- 2- Konuřtuđunuz zaman dođruyu söyleyin.
- 3- Komşularınıza iyilik edin, iyi davranın.”10

* “Komřun seni iyi bilirse, bil ki sen iyisin. Komřun seni kötü bilirse, bil ki sen kötüsün.”11

* “Komřusu řerrinden emin olmayan kiři, gerçek mü’min deđildir.”12

* “Komřusu uğrunda öldürölen řehittir.”13

* “Mü’min kendisine sıkıntı veren komşusuz ne olmuş, ne de Kıyâmet gününe kadar olacaktır.”14

* “Kötü komşusu olup da, ölüm veya hayatın bir belâsı hakkında gelinceye kadar sabreden ve ecrini Allah’tan bekleyen kimseyi Allah sever.”15

Dipnotlar:

- 1- Mektubat, s. 263. 2- Nisâ Sûresi, 4/36.
- 3- Câmiü’s-Sađîr, 2/1926. 4- Câmiü’s-Sađîr, 3/3397.
- 5- Câmiü’s-Sađîr, 3/3053. 6- Câmiü’s-Sađîr, 2/1939.
- 7- Câmiü’s-Sađîr, 2/1521. 8- Câmiü’s-Sađîr, 3/3047.
- 9- Câmiü’s-Sađîr, 2/2091. 10- Câmiü’s-Sađîr, 2/1458.
- 11- Câmiü’s-Sađîr, 1/198. 12- Câmiü’s-Sađîr, 3/3302.
- 13- Câmiü’s-Sađîr, 3/2792. 14- Câmiü’s-Sađîr, 3/3246.
- 15- Câmiü’s-Sađîr, 1/1076.